

Ilanngussaq
Bilag 2

Inatsisinut Ataatsimiititaliamut siulittaasoq
Formand for Lovudvalget
Anders Olsen
Inatsisartut

Ataatsimiititaliamiit allakkanut 20. oktoberi 2020 ullulerneqarsimasunut akissut

23-10-2020
Sags nr. 2018 - 14462
Dok. nr. 15155083

Ataatsimiititaliamiit allakkanut 20. oktoberi 2020 ullulerneqarsimasunut akissutitut
allakkiat piumaneqartut maanna nassiunneqarput.

Postboks 1015
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 50 02
E-mail: govsec@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Svar på udvalgsbrev dateret den 20. oktober 2020

Som svar på udvalgsbrev dateret den 20. oktober 2020 fremsendes hermed de efterspurgte dokumenter.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Kim Kielsen

Til: jm@jm.dk (jm@jm.dk)
Cc: Kunuk Holm (kuho@nanoq.gl)
Fra: Klaus Georg Hansen (kgh1@nanoq.gl)
Titel: Grundloven, hemmelig afstemning og internetvalg
Sendt: 12-05-2019 11:54

Til justitsministeriet,

Naalakkersuisut (Grønlands regering) har besluttet, at der skal udarbejdes et forslag til ny Inatsisartutlov om valg til Inatsisartut (Grønlands parlament). Naalakkersuisut ønsker blandt andet, at loven skal give mulighed for at åbne for, at brevstemmer kan afgives via internet i et såkaldt ikke-kontrolleret afstemningsmiljø (internetvalg).

Som ansvarlig for lovgivning om valg til Inatsisartut er Indenrigsafdelingen i gang med at se på muligheder og begrænsninger i forhold til Naalakkersuisuts ønske.

I den forbindelse har Indenrigsafdelingen blandt andet set på det danske lovforslag fra 2013 om digital stemmeafgivning og stemmeoptælling m.v. I det materiale har Indenrigsafdelingen særligt bemærket følgende:

"Det understreges, at lovforslaget kun giver mulighed for tilladelse til digital stemmeafgivning ved fremmødevalg, dvs. ved afstemning på valgdagen eller brevstemmeafgivning i kommunen i et kontrolleret miljø. Forslaget omfatter dermed ikke fjernvalg via internettet eller lignende. Det skyldes dels de udfordringer, som stemmeafgivning over internettet og andre ukontrollerede miljøer medfører i forhold til beskyttelsen af stemmehemmeligheden, herunder, at der ikke må kunne ske nogen kobling mellem vælgeren og dennes stemmeafgivning, samt at stemmeafgivningen skal ske uden overværelse af andre. Dels giver fjernvalg i lyset af det aktuelle teknologiske niveau ikke samme mulighed for at beskytte vælgeren mod utilbørlig påvirkning og dermed for at sikre et frit valg. Internetvalg indebærer desuden i lyset af det aktuelle teknologiske niveau nogle særlige sikkerhedsmæssige risici." (Side 5, spalte 1).

[Kilde: Folketingstidende A - Lovforslag nr. L 132 - Folketinget 2012-13

Fremsat den 31. januar 2013 af økonomi- og indenrigsministeren (Margrethe Vestager)

Forslag til Lov om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg (Digital stemmeafgivning og stemmeoptælling m.v.)]

Indenrigsafdelingen forstår det således, at det er Danmarks Riges Grundlov nr. 169 af 5. juni 1953, § 31 Stk. 1., der siger, "Folketingets medlemmer vælges ved almindelige, direkte og hemmelige valg", som potentielt kan være en udfordring i forhold til afgivelse af brevstemme i et ikke-kontrolleret afstemningsmiljø. Her er det naturligtvis formuleringen 'hemmelige valg', der i så fald er i spil.

Indenrigsafdelingen har i første omgang henvendt sig til Økonomi- og Indenrigsministeriet med spørgsmål til ovenstående. Økonomi- og Indenrigsministeriet har svaret, at når det gælder spørgsmål i relations til grundloven, så ligger ressortansvaret i Justitsministeriet. På den baggrund vil Indenrigsafdelingen hermed gerne rette vores spørgsmål til Justitsministeriet.

1: Citatet ovenfor er fra 2013, så det er 6 år siden, det blev skrevet. Afsenderen er Økonomi- og Indenrigsministeriet, men da kernen i overvejselsen relaterer sig til grundloven, ønsker Indenrigsafdelingen at høre, om Justitsministeriet i 2019 fortsat ser på problemstillingen med afgivelse af brevstemme i et ikke-kontrolleret afstemningsmiljø i forhold til hemmelige valg, som man gjorde i 2013?

2: Har Justitsministeriet gjort sig substantielle overvejselser om, hvordan dette med 'hemmelige valg' sådan helt konkret skal forstås i forhold til afgivelse af brevstemme i et ikke-kontrolleret afstemningsmiljø?

3: Har Justitsministeriet haft substantielle overvejselser om, hvordan man i givet fald vil kunne tilgodese

kravet om 'hemmelige valg' i kombination med afgivelse af brevstemme i et ikke-kontrolleret afstemningsmiljø, herunder i forhold til det, at man som vælger vil kunne afgive brevstemme så mange gang, man måtte lyste, omgøre sin brevstemme på valgdagen m.m.?

4: I hvilket omfang er det blevet juridisk tryktestet, at 'hemmelige valg' i kombination med afgivelse af brevstemme i et ikke-kontrolleret afstemningsmiljø potentielt ikke er en mulighed i forhold til grundlovens § 31?

Ad spørgsmål 4 skal blot bemærkes, at i den faglitteratur, som kommenterer grundloven, og som vi har konsulteret, er der ikke megen beskrivelse af lige netop det med hemmelige valg. Der er blot et sted en beskrivelse af, at hemmeligheden kan tilsidesættes, når det gælder personer, der har brug for en hjælper til at afgive sit kryds.

Det er af væsentlig betydning for Naalakkersuisut at få en nærmere afklaring af grundlovens bestemmelse om hemmelige valg i relation til muligheden for at afgive brevstemme i et ikke-kontrolleret afstemningsmiljø.

Såfremt Justitsministeriet måtte komme frem til, at alt er undersøgt, og at konklusionen er, at der er lukket af for alle muligheder for at kombinere 'hemmelige valg' med stemmeafgivelse i et ikke-kontrolleret afstemningsmiljø, så vil det naturligvis være en afgørende showstopper for Naalakkersuisuts ønske om at kunne åbne for muligheden for afgivelse af brevstemme i et ikke-kontrolleret afstemningsmiljø.

Indenrigsafdelingen vil meget gerne vil i konkret dialog med Justitsministeriet om den her beskrevne problemstilling.

Inussiarnersumik Inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen
Best regards

Klaus Georg Hansen

Immikkoortortaqaarfimmi pisortaq
Afdelingschef
Head of Division

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Nunamut namminermut immikkoortortaqaarfik
Indenrigsafdelingen
Interior Division

Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia
Formandens Departement
The Premier's Office

PO Box 1015, 3900 Nuuk, Greenland
Phone: +299 34 51 11
Mobile: +299 54 73 46
Email: kgh1@nanoq.gl

Til: Klaus Georg Hansen (kgh1@nanoq.gl)
Cc: Henrik Skovgaard-Petersen (hes@jm.dk)
Fra: Nanna Therkelsen (nat@jm.dk)
Titel: Notits om grundlovens § 31 og elektronisk stemmeafgivning ved valg til Inatsisartut
Sendt: 11-11-2019 10:17
Bilag: Notits - grundlovens § 31 og elektronisk stemmeafgivning ved valg til Inatsisartut.pdf; signaturbevis.txt;

Kære Klaus Georg

Hermed fremsendes notits om grundlovens § 31 og elektronisk stemmeafgivning ved valg til Inatsisartut.

Hvis du har spørgsmål, må du endelig ringe eller skrive.

Med venlig hilsen

Nanna Therkelsen
Fuldmægtig

JUSTITSMINISTERIET

Stats- og Menneskeretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf. direkte: +45 7226 8847
Tlf.: 7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Dato: 29. oktober 2019
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Nanna Therkelsen
Sagsnr.: 2019-751-0030
Dok.: 1178954

Notits
om
grundlovens § 31 og elektronisk stemmeafgivning ved valg til Inatsis-
artut

1. Indledning

Indenrigsafdelingen i Grønland har henvendt sig til Justitsministeriet med en række spørgsmål til grundlovens § 31 i anledning af, at den grønlandske regering (Naalakkersuisut) har besluttet, at der skal udarbejdes et forslag til en ny landstingslov om valg til det grønlandske parlament (Inatsisartut). Naalakkersuisut ønsker blandt andet, at loven skal give mulighed for, at brevstemmer kan afgives via internettet. Justitsministeriet har i den forbindelse udarbejdet nærværende notits.

2. Grundlovens § 31 og stemmehemmeligheden

2.1. Det følger af grundlovens § 31, stk. 1, at Folketingets medlemmer vælges ved almindelige, direkte og hemmelige valg.

At valg til Folketinget skal være hemmelige indebærer, at den enkelte vælgers stemmeafgivning skal hemmeligholdes, jf. Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udgave ved Peter Germer (1979), side 79.

Hensynet bag kravet om hemmelige valg er at sikre vælgernes uafhængighed ved stemmeafgivelsen. Stemmehemmeligheden udelukker ikke, at en vælger påvirkes af andre personer, men den modvirker, at vælgeren kan bevise, hvad vedkommende har stemt, jf. Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret (1954), side 263. Et krav om hemmelighed kan således modvirke utilbørlig påvirkning af vælgere og stemmesalg.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Kravet om stemmehemmelighed indebærer bl.a., at der ikke må kunne ske nogen kobling mellem vælgeren og dennes stemmeafgivning, samt at stemmeafgivningen skal ske uden overværelse af andre.¹ Stemmeafgivning i et ikke-kontrolleret miljø, eksempelvis over internettet, vil bl.a. i de henseender kunne medføre udfordringer i relation til sikring af stemmehemmeligheden. Hvis stemmeafgivning eksempelvis kan ske fra et hvilket som helst elektronisk hjælpemiddel med adgang til internettet, vil det være muligt for andre at overvære vælgerens stemmeafgivning, ligesom det vil være muligt at koble en vælger til dennes stemmeafgivning. Det medfører bl.a. en risiko for, at vælgeren stemmer under utilbørlig påvirkning eller utilbørligt pres fra andre, som vælgeren står i et økonomisk eller andet afhængighedsforhold til. Alene muligheden for, at andre kan konstatere en vælgers stemmeafgivning, kan også tænkes at medføre en påvirkning af vælgeren.

2.2. Efter grundlovens § 1 gælder grundloven for alle dele af Danmarks Rige. Grundlovens § 31, stk. 1, gælder således også for Grønland.

Grundlovens § 31, stk. 5, hvorefter særlige regler om Grønlands repræsentation i Folketinget kan gives ved lov, ændrer ikke herved. Formålet med bestemmelsen er at kunne tage hensyn til særlige geografiske og klimatiske forhold i Grønland, jf. betænkning 66/1953 afgivet af Forfatningskommissionen af 1946, side 34. Bestemmelsen hjemler ifølge Forfatningskommissionens betænkning bl.a. mulighed for at lade de to grønlandske folketingsmedlemmer vælge ved indirekte valg, såfremt den grønlandske befolkning måtte ønske dette, og mulighed for, at de grønlandske folketingsmedlemmer kan vælges alene af befolkningen i Vestgrønland, hvis det af tekniske og andre grunde ikke er muligt at gennemføre valg i Nord- og Østgrønland. Ifølge betænkningen skal bestemmelsen desuden gøre det muligt at afholde valg i Grønland på en anden dag end i den øvrige del af riget. En sådan mulighed er også hjemlet i grundlovens § 32, stk. 5, hvorefter der ved lov kan fastsættes særlige regler om færøske og grønlandske mandaters ikrafttræden og ophør, jf. også Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer (2015), side 240f.

Grundlovens § 31, stk. 5, angår ikke fravigelser af kravet om stemmehemmelighed. Der ses således ikke i forarbejderne til grundlovens § 31, stk. 5, eller i den statsretlige litteratur at være holdepunkter for, at bestemmelsen

¹ Det bemærkes, at det er antaget, at grundlovsfæstelsen af kravet om hemmelige valg ikke anses for at være til hinder for de hidtidige regler om assistance til stemmeafgivningen, herunder til afmærkning af stemmesedlen, uanset at dette kan indebære, at den pågældende vælgers stemmeafgivning ikke er hemmelig i forhold til hjælperen, jf. Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer (2015), side 236.

kan hjemle en fravigelse af kravet om stemmehemmelighed ved folketingsvalg i grundlovens § 31, stk. 1. Det er på den baggrund vurderingen, at kravet om stemmehemmelighed også finder anvendelse i forbindelse med valg af de to grønlandske folketingsmedlemmer, og at der ikke kan gøres undtagelse herfra.

Lov om folketingsvalg i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 916 af 28. juni 2018, udmønter det grundlovsfæstede krav om stemmehemmelighed, jf. bl.a. lovens § 37, stk. 1, 1. pkt., hvorefter stemmeafgivningen skal ske i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede.

2.3. Spørgsmålet om, hvorvidt grundlovens § 31, stk. 1, finder anvendelse på andre valg end valg til Folketinget, ses ikke at være behandlet i den statsretlige litteratur. Der ses heller ikke i øvrigt at være holdepunkter for at antage, at bestemmelsen skulle finde anvendelse på andre valg end valg til Folketinget. Tværtimod må bestemmelsen på baggrund af sin ordlyd antages alene at gælde valg til Folketinget. Det må på den baggrund antages, at bestemmelsen ikke gælder valg til Inatsisartut.

Grønland har overtaget kompetencen inden for sagsområdet Grønlands indre styrelsesordning, jf. hjemmestyrelovens § 4, jf. selvstyrelovens § 23, stk. 3. I medfør af selvstyrelovens § 1 har Grønlands Selvstyre den lovgivende kompetence inden for overtagne sagsområder. Inatsisartut har således kompetence til at vedtage landstingslove, der regulerer stemmemåden ved valg til Inatsisartut.

Det bemærkes, at selvom valg til Inatsisartut på den anførte baggrund ikke kan antages at være omfattet af kravet om stemmehemmelighed i grundlovens § 31, stk. 1, vil det – som det fremgår af det anførte om hensynene bag kravet – kunne give anledning til principielle overvejelser at fravige princippet om stemmehemmelighed. De nærmere overvejelser herom tilkommer Naalakkersuisut og Inatsisartut.